

Семенюк Олександр Георгійович,
перший заступник Керівника Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, доктор юридичних наук;
Бугера Сергій Іванович,
начальник відділу з вивчення проблем захисту національних інтересів в економічній сфері та протидії корупції Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, доктор юридичних наук

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

У Стратегії боротьби з організованою злочинністю, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р, вказується, що відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності боротьби з нею.

Одним з керівних принципів вказаної Стратегії є вдосконалення нормативно-правового забезпечення, зокрема, нормативне регулювання державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю. При цьому нагальною є проблема удосконалення законодавства з питань протидії організованій злочинності на основі проведення кримінального аналізу та аналізу ризиків організованої злочинності, що відповідає стандартам ЄС. Зокрема, з використанням системи оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA Україна) для визначення реальної ситуації у відповідній сфері, чинників, які потребують першочергового впливу, напрямів злочинної діяльності організованих злочинних груп (зокрема характерні особливості та інфраструктура, що ними використовується); впливу організованої злочинності на суспільство; причин і умов, що сприяють діяльності злочинних угруповань.

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що останнім часом загрозливих тенденцій набуло розповсюдження в суспільстві кримінальної субкультури та ідеології. Негатив цього фактору підсилюється використанням організованою злочинністю сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, насамперед, можливостей

мережі Інтернет. Найбільш вразливою категорією громадян по відношенню до дії цього фактору є неповнолітні.

Кримінальна субкультура та ідеологія протистоїть традиційним морально-етичним цінностям суспільства, прагне підмінити встановлені державою правові норми на «злодійські закони». Пропаганді кримінальної субкультури та ідеології сприяють окремі засоби масової інформації, представники мистецтва та політичних еліт.

З метою вдосконалення законодавчої протидії організованій злочинності, нагальним є доповнення ст. 1 Закону України «Про захист суспільної моралі» поняттям кримінальної субкультури в такій редакції: «кримінальна субкультура – псевдокультурне середовище, що існує в суспільстві та засноване на протиставленні загально визнаним цінностям, нормам суспільства і виражається в системі злочинних принципів, форм організації життя, нетерпимості до законослухняної поведінки та пропаганді кримінальних традицій; кримінальна ідеологія – системи поглядів і уявлень групової свідомості осіб, заснованої на оцінці соціальної дійсності з точки зору кримінальної субкультури», а також заборонаю у ст. 2 Закону України «Про захист суспільної моралі» виробництва та розповсюдження продукції, яка пропагує кримінальну субкультуру та ідеологію, в тому числі в мережі «Інтернет».

Крім цього, пропонується доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення окремою статтею, яку необхідно викласти у такій редакції:

«Стаття 185-14. Пропаганда кримінальної ідеології

Пропаганда кримінальної ідеології шляхом розповсюдження матеріалів і (або) інформації, спрямованих на:

- 1) популяризацію та просування кримінальних традицій, атрибутики кримінального світу;
- 2) формування в особи оцінки стійкої нетерпимості до законослухняної поведінки та виправдання протиправної поведінки;
- 3) розпалювання ненависті та ворожнечі по відношенню до співробітників органів кримінальної юстиції у зв'язку з виконанням ними відповідних повноважень;
- 4) публічне виправдання злочинних дій осіб, засуджених за вчинення умисних злочинів тягне за собою накладення штрафу на громадян від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення з числа передбачених частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, – тягне за собою накладення штрафу на громадян від тридцяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».